

TÜRK HUKUKUNDA SPORCULARIN HUKUKİ DURUMU

Dr. Erkan KÜÇÜKGÜNGÖR*

GİRİŞ

Günümüzde ekonomik, siyasî ve uluslararası barış bakımından büyük önem kazanan spor, medyanın da konuya verdiği önem nedeniyle çok yönlü etkileri olan toplumsal bir kurum haline gelmiş ve günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Böyle geniş etkileri olan bir toplumsal kurumun hukuk yönünden de ele alınması, bir takım hukukî düzenlemelere bağlanması kaçınılmazdır. Bu anlamda sporun hukukla olan ilişkisi diğer toplumsal kurumların hukukla olan ilişkisinden farklı değildir ve spor, doğrudan doğruya hukukun düzenleme alanına girmektedir. Sporun tâbi olduğu hukukî düzenlemeler, sporun hemen hemen bütün alanlarında ve aşamalarında kendisini göstermektedir. Özellikle futbol başta olmak üzere, diğer spor dallarının hem kulüpler hem de medya bakımından önemli bir kazanç kaynağı oluşturduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Spor kulüplerinin şirketleşmeleri de sporun doğrudan doğruya kazanç elde edilebilen bir faaliyet haline geldiğinin en önemli göstergesidir. Sporun bu şekilde para kazandıran bir uğraş haline gelmesiyle birlikte gerek idareci ve sporcucu olarak gerek sporun diğer alanlarında bu faaliyetleri bir meslek olarak yerine getiren, hayatını bu şekilde kazananların sayısı giderek artmaktadır. Yani günümüzde spor faaliyeti artık bir meslek haline gelmiştir.

Durum böyle olmasına karşın, özellikle spor faaliyetini fiilen gerçekleştiren, sporun ana unsuru olan sporcuların hukuki durumlarının Türk Hukukunda belirsiz olduğu, doktrin tarafından da yeteri kadar incelenmediği görülmektedir. Faal olarak spor yaptığı dönemde çok başarılı olan, büyük miktarda paralar kazanan profesyonel futbolcuların dahi önemli bir sakatlık neticesinde kendi kaderleri ile baş başa kaldıkları sıkça görülen bir toplumsal gerçeklik halini almıştır. Sporu görünürde amatör olarak yapan, oysa bütün hayatını spor yaparak kazanan sporcuların durumları ise, bütünüyle göz ardı edilmekte, sadece konuyla ilgili olanların dikkatini çekmektedir. Bu nedenle özellikle hayatını spor yaparak kazanan sporcuların, spor yaptıkları kulüple aralarındaki hukuki ilişkinin belirlenmesi, sosyal güvenlik hakları bakımından durumlarının değerlendirilmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

Çalışmamızda öncelikle amatör-profesyonel temel ayrımı üzerine kurulu olan Türk sporunun genel yapısı incelenecek, bu düzenlemeler

* Dr. Erkan KÜÇÜKGÜNGÖR, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

çerçevesinde sporcuların hukukî durumu, kulüple olan ilişkileri ve sosyal güvenlik hakları bakımından ortaya konulmaya çalışılacaktır.

I- TÜRK HUKUKUNDA SPOR DALLARININ DÜZENLENME ŞEKLİ

Türk sporu, amatörlük-profesyonellik temel ayrımı üzerine kurulmuştur. Latince sevmek, hoşlanmak anlamına gelen *amare* kelimesinden türetilen amatörlük kavramı, sporcunun sevdiği ve hoşlandığı için spor yapmasını ifade eder. Bu anlamda amatörlükten söz edebilmek için, sporcunun yaptığı spor dalını meslek olarak seçmemiş olması ve sporun devamlı gelir elde etmek amacıyla yapılmaması gerekir. Profesyonellik ise sporcunun maddi bir kazanç sağlamak amacıyla belli bir organizasyona bağlı olarak spor yapmasıdır. Profesyonel sporcu, kazanç elde etmek, yaşamını sürdürmek için sporu bir meslek olarak yapmaktadır.

Ancak günümüzde amatörlük vasıflarına sahip sporculara rastlamak oldukça zordur. Sadece sağlık ve fiziksel amaçlarla yapılan spor, daha doğru bir ifadeyle herkes için spor bir kenara bırakılacak olursa, özellikle yarışma ve seyir sporlarında kabiliyet ve performansı belli bir noktaya ulaşmış sporcuların, bu yeteneklerini maddi bir karşılık sağlamak suretiyle sergiledikleri görülmektedir. Bu yüzden teorik olarak, amatörlük ve profesyonelliğin sınırlarının tespit edilebilmesi mümkün olsa da uygulamada bu sınırı çizmenin zorlaştığını ve sağlık ve fiziksel nedenlerle yapılan spor dışında, amatörlüğün giderek zedelendiğini, her elit sporcunun mutlaka maddi bir karşılık almak suretiyle spor yaptığını ifade etmek gerekir.

Günümüzde bazı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de de sadece futbol branşında profesyonellik kimliğinin hukuki düzenlemeler çerçevesinde sporculara tanındığı görülmektedir. Nitekim Türkiye Futbol Federasyonu, 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun gereğince çıkardığı Profesyonel Futbol Talimatı’nda¹, futbolda profesyonelliğin şartları ve esaslarını belirlemiş ve bu şekilde futbolda profesyonellik hukuken kabul edilmiştir.

Futbol dışında kalan tüm spor dalları ise hukuken amatör olarak nitelendirilmektedir. Futbol dışında kalan tüm spor dallarının Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün düzenleme yapma yetkisi içinde kaldığını ifade etmek gerekir. 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un 24’üncü maddesi gereğince bir spor dalının profesyonel spor dalı olarak kabul edilebilmesi için, Merkez Danışma Kurulu’nun görüşünü almak şartıyla Gençlik ve Spor Genel Müdürü’nün teklifi ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanı’nın onayı gerekir. Bu şekilde tespit edilen profesyonel bir spor dalının teşkili, ilgili federasyonlar ile bağlantıları ve idaresi

¹ Profesyonel Futbol Talimatı, 22.6.1989 tarih ve 20203 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

bir tüzükle düzenlenir. Ancak Türk sporunda henüz bu yöneme hiç müracaat edilmediği görülmektedir. Tersine Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, 1997 ve 1998’ de yayınlamış olduğu iki ayrı yönetmelikle Basketbol ve Voleybol Federasyonlarına, sporcu tescil, lisans, vize ve transfer hususlarının düzenlenmesi konusunda yetki vermiştir. Bu yönetmelikler gereğince Basketbol ve Voleybol Federasyonları yönetim kurulları tarafından hazırlanan talimatlarda profesyonelliğe ilişkin bir takım temel düzenlemeler yapılmıştır. Yine Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü 7.8.1998 tarihinde çıkardığı “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sporcu Lisans, Tescil, Vize ve Transfer Yönetmeliği” ile bir adım daha atarak daha önce sadece Basketbol ve Voleybol federasyonlarına vermiş olduğu yetkiyi bütün spor federasyonlarına tanımıştır. Bu yönetmelik gereğince her federasyon, kendi faaliyet gösterdiği spor dalında yarışmalara katılacak sporcuların tescil, lisans, vize ve transfer işlemlerini çıkaracağı talimatlarla düzenleme yetkisine sahip olmuştur. Nitekim Hentbol Federasyonu, bu yönetmeliğe dayanarak hazırladığı talimatta, profesyonel ifadesini kullanmamakla birlikte profesyonelliğe ilişkin bir takım temel düzenlemeler yapmıştır. Böylece belli spor dallarında gizli profesyonelliğin ortaya çıkmış olduğu söylenebilir. Bu durumun yukarıda sözünü ettiğimiz 3289 sayılı kanunun 24’ üncü maddesine aykırı olduğunu ifade etmek gerekir. Zira bu hüküm gereğince, spor dallarının profesyonel hale getirilebilmesi için, Merkez Danışma Kurulu’ nun görüşü alınarak Gençlik ve Spor Genel Müdürü’ nün teklifi üzerine Spordan Sorumlu Devlet Bakanı tarafından onaylanması ve bu konuda çıkarılacak bir tüzük ile düzenleme yapılması gerekmektedir. Durum böyle olmasına rağmen, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ nün çıkardığı yönetmelikle, federasyonlara bu konuda düzenleme yapma yetkisi tanınması kanunun adı geçen hükmüne aykırıdır.

Profesyonel dalların hukuken tespit edilmesindeki tereddüt ve istikrarsızlık, sporda amatörlük kavramına olan sempati ve bağlılıktan kaynaklanmaktadır. Oysa bu değerlendirmeyi, sporcunun yaptığı spor karşılığında maddi bir menfaat elde edip etmediğini dikkate alarak yaptığımızda farklı sonuçlara varılmaktadır. Sadece sporu geniş halk kitlelerine yaymada etkili olan amatörlük kavramı, artık günümüzde özellikle yarışma ve seyir sporlarında önemini neredeyse bütünüyle kaybetmiştir. Nitekim uygulamaya bakıldığında artık amatörlükten değil, profesyonelliğin çeşitli görünüm biçimlerinden söz edilebilir. Amatör ve sporcu kelimelerinin bir araya getirilmesi, çelişki yaratır hale gelmiştir. Sporda başarılı olmak da sporun meslek olarak yapılmasını, sporcunun bütün zamanını spor yapmaya hasretmesini gerektirmektedir. Bu yüzden günümüzde tüm spor dalları, profesyonellik ile karşı karşıyadır. Sporcuların, yaptıkları spor karşılığında kulüpten açıkça ücret almaları yanında, spor araç-gereçlerinin reklamını yapmaları, öğrenimleri için burs temin etmeleri, müesseseler kulüpçülüğünün yaygınlaşması gibi durumlar profesyonelliğin giderek yaygınlaştığını,

amatörlüğün belli dallar ve her spor dalının belli aşamaları dışında kural olarak ortadan kalktığını göstermektedir². Amatörlük artık sporunun spor ahlakına uygun hareket etmesi ve sportif performansını geliştirmesi ile ilgili bir kavram haline gelmiştir. Bütün bunlara rağmen, yine de amatörlüğün tam olarak ortadan kalktığı söylenemez. Özellikle spora yeni başlayan gençler bakımından durum ele alındığında bunların tam olarak amatör oldukları görülmektedir. Bu genç sporcular ancak belli bir düzeye ve yaşa geldikten sonra kulüpleri ile sözleşme imzalayarak profesyonel hale gelmektedirler. Bunlar yanında, kulüpler bünyesinde olsa da herhangi bir maddi karşılık sağlamaksızın sporu tamamen zevk ve eğlence amacıyla yapanların bulunduğunu da gözden uzak tutmamak gerekir.

Bütün bunların ışığı altında, bir spor dalının bir hukuki düzenleme ile hukuken profesyonel olarak kabul edilip edilmediğine bakılmaksızın, uygulamadaki ihtiyaçlar da dikkate alınarak, “profesyonel spor dalı” ile “profesyonel sporcu” kavramlarının birbirinden ayrılması gereği ortaya çıkmaktadır. Bir spor dalı bir hukuki düzenleme ile açıkça veya zımnen profesyonel olarak tanınmamış olsa da, o sporu yapan sporcu eğer kulübünden ücret alıyorsa, bu sporcu profesyonel sporcu olarak nitelendirmek gerekir. Bu anlamda hukuken amatör sayılan bir spor dalında kulübünden ücret almak suretiyle profesyonel olarak spor yapanlar olabileceği gibi, hukuken profesyonel kabul edilen bir spor dalında ücret almaksızın amatör olarak spor yapanlar da yer alabilir³. Bu yüzden profesyonellik-amatörlük ayrımının, spor dalları itibarıyla değil, sporcular bakımından yapılması daha uygun olur. Yine bu ayrım esas alınarak yapılacak hukuki düzenlemeler ile, gerek amatör gerek profesyonel sporcuların hukuki durumlarının istikrara ve güvenceye kavuşturulması gereği açıktır. O halde spor dalının hukuken profesyonel olarak kabul edilip edilmediğine bakılmaksızın, eğer bir sporcu kulübünden ücret alıyorsa, bu sporcunun profesyonel sporcu kabul edilerek aşağıda ayrıntılı olarak ele alınacak hükümlere tabi olması gerekir.

II- SPORCULARIN HUKUKİ DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Türk Hukukunda sporcuların hukuki durumlarının düzenlenmesi bakımından, amatör ve profesyonel sporcular arasında bir ayrım yapılmadığı görülmektedir. Sporcuların hukuki durumları, mevcut düzenleme gereğince Türkiye Futbol Federasyonu ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından belirlenmektedir.

² Champion, W.T.: Sports Law, St. Paul 1993, s. 201; Fişek, K.: Spor Yönetimi, Ankara 1980, s. 43-44.

³ Nitekim Profesyonel Futbol Talimatı'nın 45' inci maddesinde profesyonel futbol takımlarında amatörlerin bulunabileceği belirtilmiştir.

Yukarıda da değinildiği gibi, Türkiye Futbol Federasyonu 3813 sayılı kanun gereğince, futbolla ilgili tüm düzenlemeleri yapma yetkisine sahiptir. Nitekim Türkiye Futbol Federasyonu çıkarmış olduğu “Profesyonel Futbol Talimatı” ve “Amatör Futbolcu Tescil, Vize ve Transfer Talimatı” ile, gerek profesyonel gerek amatör bütün futbolcuların hukuki durumlarını düzenlemiştir. Amatörlük ve profesyonelliğin şartları, profesyonel futbolcuların kulüpleriyle yapacakları sözleşmelerin esasları, sözleşmeden doğan vecibeler, sözleşmelerin feshedilmesi, transfer esas ve şartları gibi futbolcuların hukuki durumlarını yakından ilgilendiren tüm konularda bu talimatlarla düzenlemeler yapılmıştır.

Futbol dışında kalan tüm spor dalları ise, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ nün düzenleme yetkisi içindedir. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, 7.8.1998 tarihinde çıkardığı “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sporcu, Lisans, Tescil, Vize ve Transfer Yönetmeliği” ile sporcuların tescil, lisans, vize ve transfer işlemlerine ilişkin usul ve esasların belirlenmesinde federasyonları yetkili kılmıştır. Bu yönetmelik gereğince her federasyon, faaliyet gösterdiği spor dalında spor yapacak sporcuların hukuki durumlarını çıkardığı talimatlarla düzenlemektedir. Sporcuların kulüpleriyle olan ilişkileri, özellikle kulüplerinden ayrılmaları veya bir kulüpten bir başka kulübe geçmelerinin şartları, her federasyon tarafından ayrı ayrı belirlenmektedir.

Sporcuların hukuki durumlarını düzenleyen bu esaslar dışında, sporcuların kulüpleriyle olan hukuki ilişkilerinin mevcut idari düzenlemeler dışında hukukten belirlenmesi, özellikle Borçlar Kanunu, İş Kanunu, Sosyal Sigortalar Kanunu, Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu bakımından sporcuların durumlarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu açılardan bir değerlendirme yapıldığında ise, kulüplerinden herhangi bir ücret almaksızın spor yapan amatör sporcular inceleme alanımız dışında kalmaktadır. Çünkü, amatör sporcular kulüplerinden ücret almadıkları için tamamen mevcut idari düzenlemeler çerçevesinde hareket etmektedirler ve bu düzenlemeler dışında kulüpleriyle aralarında bir hukuki ilişki ortaya çıkmamaktadır. Bu yüzden yapılacak açıklamalar, kulüplerinden ücret almak suretiyle, sporculuğu profesyonel anlamda meslek olarak yapan kişiler için geçerlidir.

A) SPOR KULÜBÜ İLE İLİŞKİLERİ BAKIMINDAN SPORCULARIN HUKUKİ DURUMU

Sporcular ile spor kulüpleri arasındaki ilişkiyi belirlemeden önce, spor kulüplerinin hukukten değerlendirilmesi, hukuki niteliğinin belirlenmesi gerekir.

1) SPOR KULÜPLERİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Türk Hukukunda spor kulüplerinin iki şekilde kurulması mümkündür. Bunların birincisi, Medeni Hukuk içinde Dernekler Kanunu gereğince kurulan

dernek hükmündeki spor kulüpleri, ikincisi ise Türk Ticaret Kanunu gereğince kurulan şirket şeklindeki spor kulüpleridir⁴. Dernek şeklindeki spor kulüpleri kural olarak amatör spor için kurulurken, şirket şeklindeki spor kulüpleri mutlaka profesyonel spor için söz konusu olmaktadır. Bu iki spor kulübü şekli arasındaki en önemli fark, derneklerin kazanç paylaşma amacı gütmemelerine karşın, şirketlerin ana amacının kazanç elde etmek ve bunu üyeleri arasında paylaşmak olmasıdır.

a) Dernekler

2908 sayılı Dernekler Kanunu' nun "Gençlik ve Spor Kulüpleri" başlıklı 57' inci maddesinde spor kulüpleri genel hatlarıyla düzenlenmiştir. Bu hüküm gereğince, kamu kurum ve kuruluşlarında, yükseköğretim kurumlarında ve özel kuruluşlarda, kendi mensupları tarafından, spor faaliyetlerini yönlendirmek ve boş zamanları değerlendirmek için bu kurum ve kuruluşlar bünyesinde dernekler kurulabilir. Bu derneklerden spor faaliyeti amacına yönelik olanlar spor kulübü, boş zamanları değerlendirme amacına yönelik olanlar gençlik kulübü ve her iki faaliyeti birlikte amaçlayanlar gençlik ve spor kulübü adını alır.

Spor faaliyetlerine katılmak amacıyla kurulan derneklerin, Türkiye Futbol Federasyonu ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından tutulan kütüklere kayıt ve tescil edilmeleri gerekir. Spor kulüplerinin tescillerine ilişkin usul ve esaslar, Türkiye Futbol Federasyonu tarafından çıkarılan "Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı" ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan "Spor Kulüpleri Tescil Yönetmeliği" nde düzenlenmiştir. Bu yönetmelik ve talimatta öngörülen esaslar gereğince Türkiye Futbol Federasyonu ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından tescili yapılmayan spor kulüpleri, hiçbir spor organizasyonuna katılamazlar ve bu kulüplerin sporcularına lisans verilmez.

Gerek futbol gerek diğer spor dalları olsun kayıt ve tescil olunmak suretiyle kulüp adını alan derneklerin organları, organların görev ve yetkileri, uymak zorunda oldukları esaslar, üst kuruluş oluşturmada uyulacak esas ve usuller, denetlenmeleri Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan "Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği" nde düzenlenmiştir.

Tüm bu mevcut düzenlemelerde hüküm bulunmadığı takdirde Dernekler Kanunu' nun uygulanacağını da belirtmek gerekir.

Dernekler Kanunu' nda yer alan hüküm gereğince, kulüplerde faaliyete katılacak veya tesislerden yararlanacak kişilerin derneğe, yani kulübe üye

⁴ Başka alanlarda faaliyet gösteren ticaret şirketleri tarafından kurulan spor kulüpleri, diğer bir ifadeyle müessese kulüpleri ise, spor şirketlerinden farklı olarak dernek şeklinde kurulmaktadır.

olmaları zorunlu değildir. Ancak 18 yaşından küçük olanların ve orta dereceli okul öğrencilerinin kulüplerde faaliyete katılmaları için veli veya vasilerinden yazılı izin alınması şarttır.

b) Şirketler

Şirket statüsündeki spor kulüpleri, dernek-tipi spor kulüplerine göre daha yeni olmakla birlikte, gerek dünyada gerek Türkiye’ de giderek yaygınlaşan ve tercih edilen bir nitelik kazanmıştır.

3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’ un 24’ üncü maddesinin 3’ üncü fıkrası gereğince, spor kulüpleri profesyonel takımlarını Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kuracakları veya kurulmuş olan şirketlere devredebilirler. O halde spor kulüplerinin şirket şeklinde kurulabilmeleri için, hukuken profesyonel sayılan bir spor dalında faaliyet göstermeleri gerekir. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi, bir spor dalının profesyonel spor dalı haline gelebilmesi için, Merkez Danışma Kurulunun görüşünü alarak Gençlik ve Spor Genel Müdürü’ nün yapacağı teklif üzerine Spordan Sorumlu Devlet Bakanı tarafından tespit edilmesi ve bu profesyonel spor dalının tüzükle düzenlenmesi gerekir. Türk sporunda henüz bu yola hiç müracaat edilmemiş, sadece futbol, 3813 sayılı kanun gereğince hukuken profesyonel olarak kabul edilen tek spor dalı olmuştur. Bu yüzden profesyonel futbol dışında kalan spor dallarını konu alan bir kulüp, şirket şeklinde kurulamaz. Yine şirket şeklinde kurulan bir spor kulübü, kendi bünyesinde sadece futbol işlerini yürütebilir, futbol dışında kalan spor dallarında faaliyet gösteremez.

Şirketleşmenin mümkün olduğu tek spor dalı olan profesyonel futbol bakımından durum incelendiğinde, kanuni düzenlemeler yanında talimatlarla getirilen bir takım düzenlemelerin bulunduğu da görülmektedir. 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’ un 27’ inci maddesi gereğince futbol dalında faaliyet gösteren kulüpler, futbol şubelerini kanunlarda belirtilen şekil ve esaslarda, kuracakları veya kurulmuş anonim şirketlere devredebilirler. 22.6.1993 tarihli Türkiye Futbol Federasyonunun Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Ana Statü’ nün 61’ inci maddesinde de aynı düzenlemeye yer verilmiş ve kulüplerin şirketleşmesi halinde, tescilli buldukları yerden başka yere nakillerinin yapılamayacağı hükme bağlanmıştır. Yine Türkiye Futbol Federasyonu tarafından 22.6.1989 tarihinde çıkarılan Profesyonel Futbol Talimatı’ nın 52’ inci maddesi gereğince kulüpler, profesyonel takımlarını, Ticaret Kanunu’ na göre ticari işletme haline getirebilmek için şirket kurabilirler veya kurulmuş olan şirketlere devredebilirler veya profesyonel futbol takımlarını kiraya verebilirler Böyle bir durum, kulübün klasman derecesini ve hakkını ortadan kaldırmaz. Futbol Federasyonu, profesyonel futbolu istenen ve beklenen şekilde batılı düzeye kavuşturmak amacı ile şirketlerin profesyonel futbol takımı kurmaları halinde,

tescil şartlarına göre uygun görülecek lige alınmalarına karar verebilir. Şirketin federasyonca kabul edilebilmesi için, şirket ana sözleşmesinde, Futbol Federasyonu tarafından çıkarılan talimat hükümlerinin uygulanacağı şeklinde bir hüküm bulunması gerekir.

2) SPORCU İLE KULÜP ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİ

Sporcu ile spor kulübü arasındaki ilişki, genel olarak Futbol Federasyonu ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenmektedir. Amatör sporcular, kulüplerinden herhangi bir ücret almadan spor yaptıkları için, sözü edilen düzenlemeler dışında bir değerlendirme yapmaya gerek kalmamaktadır. Bu idari düzenlemeler çerçevesinde amatör sporcuların hukuki durumu bütün yönleriyle düzenlenmekte, bunun dışında kulüple amatör sporcu arasında, bir ücret söz konusu olmadığı için diğer hukuk dallarını ilgilendiren bir hukuki ilişki ortaya çıkmamaktadır. Oysa kulüplerinden ücret almak suretiyle spor yapan profesyonel sporcular ile kulüpler arasında, sözü edilen idari düzenlemeleri aşan, diğer hukuk dallarını ilgilendiren farklı hukuki ilişkiler ortaya çıkmaktadır.

Profesyonel sporcular, yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, kulüplerinden maddi bir menfaat elde etmek, daha doğru bir ifadeyle ücret almak suretiyle sporu bir meslek olarak yapan kişilerdir. Yani profesyonel sporcular, iktisadi yönden iş olarak nitelendirilen bir faaliyet gerçekleştirmekte ve bu faaliyetleri karşılığında kulüplerinden belli bir ücret almaktadırlar. Profesyonel sporcu, belli bir ücret karşılığında spor yaparken, belirli veya belirsiz bir süreyle kulübünün hizmetinde çalışma yükümlülüğü altına girmektedir. Kulübüne olan bu hiyerarşik bağılılığı sebebiyle profesyonel sporcu, spor yaptığı sırada kulübün talimatına bağlı olmakta ve kulüp tarafından özel hayatı da dahil olmak üzere sürekli olarak denetlenmektedir. Bütün bunların yanında profesyonel sporcu kulübüne sadakat ve itaatle yükümlü olduğu gibi kulüp de sporcunun sağlığını korumakla yükümlüdür.

Profesyonel sporcu ile kulüp arasındaki bu hak ve yükümlülükler dikkate alındığında, profesyonel sporcu ile kulüp arasındaki ilişkinin bir hizmet akdi olduğu ortaya çıkmaktadır⁵. Hizmet akdinin İş Kanununda değil Borçlar Kanununda tanımlandığı görülmektedir. Buna göre, “Hizmet akdi, bir mukaveledir ki, onunla işçi, muayyen veya gayri muayyen bir zamanda hizmet görmeyi ve iş sahibi dahi ona bir ücret vermeyi taahhüt eder”. Bu anlamda

⁵ Nitekim Anayasa Mahkemesi 1967 yılında verdiği bir kararında hizmet akdinin, iş unsuru, ücret unsuru ve bağılılık unsuru olmak üzere üç unsurdan oluştuğunu ifade etmiştir. Bak.: AYM, 26-27/ 1967, E. 1963/ 336, K. 1967/ 29; Çelik, N.: İş Hukuku Dersleri, İstanbul 1998, s. 69. Ayrıca bak.: Yargıtay 10.HD. 24.1.1974 tarih, E. 1974/ 199; K. 1974/1274 (Yargıtay Kararları Dergisi, Ocak 1975, C.1, S.1, s. 81-83).

profesyonel sporcu işçi, spor kulübü ise işveren⁶ konumundadır. 1475 sayılı İş Kanunu' nun 1' inci maddesine göre, bir hizmet akdine dayanarak herhangi bir işte ücret karşılığı çalışan kişiye işçi, işçi çalıştıran tüzel veya gerçek kişiye işveren adı verilir. Bu düzenleme gereğince, profesyonel sporcular ile spor kulüpleri arasındaki ilişkinin İş Kanunu' na tabi olması gerekir. Ancak İş Kanunu' nun kanun kapsamı dışında kalan durumları saydığı 5' inci maddesinde sporcular da sayılmıştır. Bu yüzden, kulüpleri ile aralarında bir hizmet sözleşmesi bulunmasına rağmen profesyonel sporcular İş Kanunu' na tabi değildirler⁷.

Bu düzenleme karşısında profesyonel sporcular hakkında Borçlar Kanunu' nun 313 vd. maddelerinde düzenlenen hizmet akdine ilişkin hükümlerin uygulanması gerekir. Ancak Türkiye Futbol Federasyonu ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından yapılan düzenlemeler, profesyonel sporcu ile kulüp arasındaki hizmet akdini geniş ölçüde etkileyen hükümler ihtiva etmektedir. Türkiye Futbol Federasyonu tarafından çıkarılan Profesyonel Futbol Talimatı' nda, profesyonel futbolcular ile kulüpler arasında yapılacak sözleşmelerin şartları belirlenmiş, sözleşmelerin süresi, sözleşmelerin yapılma zamanı, her iki taraf için sözleşmeden doğan vecibeler, sözleşmelerin hangi şartlarla feshedebileceği, sporcuların kulüplerinden ayrılarak başka bir kulübe geçmeleri gibi hususlar ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Benzer şekilde henüz hukuken amatör sayılan diğer spor federasyonları da Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan yönetmelik ile aldıkları yetki çerçevesinde, kulüp ile profesyonel sporcular arasındaki ilişkileri düzenleyen talimatlar çıkarmaktadırlar. Sporcu-kulüp ilişkisi düzenlenirken, spora özgü ihtiyaçların ve durumların dikkate alınması gerekli olduğu için, profesyonel sporcular İş Kanunu kapsamı dışında bırakılmıştır. Özellikle İş Kanunu' nda yer alan hizmet akdinin feshine, kıdem tazminatına ilişkin hükümlerin sporcular bakımından uygulanmasının mümkün olmadığı açıktır. Bu bakımdan profesyonel sporcular, diğer işçilerden ayrı tutularak İş Kanunu kapsamından çıkarılmış ve yaptıkları spor dalına göre ilgili federasyonların o spor dalının ihtiyaçlarını dikkate alarak yaptıkları düzenlemelere tabi tutulmuşlardır. Bu

⁶ Spor kulübünün işveren sıfatını kazanması bakımından dernek veya şirket şeklinde olması arasında bir fark yoktur. İş Kanunu gereğince işçi çalıştıran tüzel veya gerçek kişiye işveren adı verilir. Tüzel kişi işveren, bir kamu hukuku tüzel kişisi olabileceği gibi, özel hukuk tüzel kişisi de olabilir. Bu anlamda özellikle bir özel hukuk tüzel kişisinin kazanç paylaşma amacı güdüp gütmemesi önemli değildir. İşveren sıfatını taşıyan tüzel kişi, kazanç paylaşma amacı güden bir ticaret şirketi olabileceği gibi, dernek, sendika veya vakıf gibi kazanç paylaşma amacı gütmeyen bir tüzel kişi de olabilir: Çelik, s. 45; Engin, M.: Türk İş ve Sosyal Güvenlik Hukukunda İşveren, Ankara 1993, s. 135.

⁷ Buna karşılık Yargıtay, bir spor kulübünde ücret alarak çalışan profesyonel antrenörlerin İş Kanunu' na tabi olacaklarını kabul etmektedir: Yargıtay 9. HD., 21.1.1991, E. 1990/ 9492, K. 1991/ 305; Çelik, s. 66, dn. 15.

bakımdan sporcuların İş kanunu kapsamı dışında bırakılarak, federasyonların yaptıkları düzenlemelere tabi kılınmalarının uygun olduğu söylenebilir.

Ancak kulüp ile profesyonel sporcu arasındaki ilişkileri düzenleyen bu talimatlarda bir hüküm bulunmadığı takdirde, Borçlar Kanunu' nun hizmet akdine ilişkin hükümlerinin uygulama alanı bulacağını ifade etmek gerekir.

B) SOSYAL GÜVENLİK HAKLARI BAKIMINDAN SPORCULARIN DURUMU

1) Genel Olarak

Yukarıda da ifade etmiş olduğumuz gibi profesyonel sporcular, yaptıkları spor karşılığında kulüplerinden belli bir ücret aldıkları için kulüple aralarında bir hizmet akdi ortaya çıkmaktadır. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu' nun 2' inci maddesi gereğince, bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar, Sosyal Sigortalar Kanunu gereğince sigortalı sayılırlar. Aynı kanunun 3' üncü maddesinde sayılan istisnalar⁸ arasında sporcular sayılmadığı için, kulüplerinden ücret alarak spor yapan profesyonel sporcular Sosyal Sigortalar Kanunu gereğince sigortalı niteliğini kazanırlar⁹. Yine adı geçen kanunun 4' üncü maddesinde işveren kavramı tanımlanmıştır. Buna göre işveren, sigortalıları çalıştıran gerçek veya tüzel kişilerdir. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi, spor kulüpleri gerek dernek gerek şirket şeklinde kurulmuş olsun, işveren sıfatını kazanmaları bakımından aralarında bir fark yoktur¹⁰.

Nitekim Futbol Federasyonu ve diğer spor federasyonları tarafından çıkarılan talimatlarda da, yaptıkları spor karşılığında kulüplerinden ücret alan profesyonel sporcuların sosyal güvenlik haklarına ilişkin bir takım düzenlemelerin bulunduğu görülmektedir¹¹.

⁸ Bu istisnalar arasında, kanunla kurulan emekli sandıklarına aidat ödemekte olanlar sayılmaktadır. Bu nedenle bir spor kulübünden ücret alarak spor yapan sporcular, aynı zamanda Emekli Sandığı veya Bağkur' a aidat ödemekte iseler, bunlar Sosyal Sigortalar Kanunu gereğince sigortalı olmazlar.

⁹ Nitekim Yargıtay 10' uncu Hukuk Dairesi de 1974 tarihli bir kararında profesyonel futbolcu ile kulüp arasında bir hizmet akdinin ortaya çıktığına ve bu sebeple profesyonel futbolcuların Sosyal Sigortalar Kanunu bakımından sigortalı sayıldıklarına hükmetmiştir: Yargıtay 10.HD. 24.1.1974 tarih, E. 1974/ 199, K. 1974/ 1274, Bak. Yargıtay Kararları Dergisi, Ocak 1975, C.1, S.1, s. 81-83.

¹⁰ Tunçomağ, K.: Sosyal Güvenlik Kavramı ve Sosyal Sigortalar, İstanbul 1988, s. 143; Engin, s. 135.

¹¹ Buna karşılık, kulüplerinden herhangi bir ücret almadan spor yapan amatör sporcuların, Sosyal Sigortalar Kanunu' na tabi olmadıklarını ve federasyonlar tarafından getirilen düzenlemelerde de amatör sporcuların sosyal güvenliğine ilişkin hükümlere yer verilmemiş olduğunu ifade etmek gerekir.

Türkiye Futbol Federasyonu tarafından çıkarılan Profesyonel Futbol Talimatı'nın 18'inci maddesine göre, profesyonel takımı bulunan kulüplerle, profesyonel futbolcu istihdam eden kulüpler, profesyonel futbolcularını 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu hükümlerine göre Sosyal Sigortalar Kurumu'na kaydettirmek zorundadırlar. Bu futbolculara lisans verilebilmesi için, bu kaydın yapılacağına dair noter tasdikli taahhütnamenin Futbol Federasyonuna ibrazı gereklidir. Emekli Sandığı'na ve Bağkur'a bağlı olanlar için böyle bir belge aranmaz¹². Bu genel düzenleme dışında adı geçen talimatta, sigortalı sayılan profesyonel futbolcular için bir takım özel düzenlemeler getirilmiştir. Talimatın 19'uncu maddesine göre, profesyonel futbolculara Sosyal Sigortalar Kurumunca iş göremezlik ödeneği ödendiği sürece kulübü tarafından ücret tediyesi yapılması zorunlu değildir. Ancak kurum tarafından karşılanmayan ödeneği kulübün ödemesi gerekir. Bu süre altı ayı geçemez. Yine talimatın 20'inci maddesine göre, profesyonel futbolcunun, sözleşme süresi içinde, mesleki faaliyetinden doğan maluliyeti ve bu sebeple futbolcuya Sosyal Sigortalar Kanunu hükümlerine göre maluliyet aylığı bağlanması halinde, kulübün futbolcuya transfer ücretinin bakiyesini bir ay içinde ödemesi gerekir. Bundan başka talimatın 21'inci maddesine göre, futbolcunun mesleki faaliyetlerinden dolayı bir hastalığı veya sakatlığı ortaya çıkarsa futbolcu, Sosyal Sigortalar Hastanesi veya bu hastanenin bulunmadığı yerlerde devlet hastanesinde tedavi edildiği ve bu belgelendirildiği takdirde her türlü tedavi ve ameliyat giderleri, kulüpleri tarafından karşılanır. Tedavi veya ameliyat özel hastanede yapıldığı takdirde, kulüp sadece Sosyal Sigortalar veya devlet hastanesinde belirtilen miktarı ödemekle yükümlüdür. Eğer kulüp, futbolcunun tedavi veya ameliyatını özel hastanede yaptırırsa bu masrafları kendisi ödemekle yükümlüdür. Kulüp, futbolcunun tedavi ve ameliyatı süresince, 19 ve 20'inci maddeler çerçevesinde futbolcunun hak edişlerini ödemekle yükümlüdür.

Futbol Federasyonu dışında kalan federasyonlar da, kulüplerinden ücret almak suretiyle spor yapan profesyonel sporcuların sosyal güvenlik haklarıyla ilgili bir takım düzenlemeler yapmışlardır. Örneğin Türkiye Hentbol Federasyonu, deplasmanlı liglerde yer alan sporcuların tescil, lisans ve sözleşme işlemlerinin yapılabilmesi için, sporcunun kulübü tarafından en az bir yıl süreyle özel veya resmi sağlık sigortası yaptırıldığını gösteren belgenin ibraz edilmesi şartını aramaktadır. Yine Voleybol Federasyonu tarafından çıkarılan

¹² Ayrıca profesyonel futbol takımı bulunan kulüpler, futbolcularını yurtiçinde ve yurtdışında yapılacak maçlarda, antrenmanlarda ve ulaşım vasıtalarında meydana gelmesi muhtemel kazalar için kısmi veya daimi maluliyet ve ölüm hallerine karşı özel sigorta şirketlerine sigorta ettirmeye ve sigorta poliçeleri ile bir yıllık sigorta primlerinin ödendiğine dair makbuzu, tescil için federasyona vermek zorundadırlar. Özel sigorta primlerinin tamamı kulüp tarafından ödenir. Sigorta işinden doğacak her nevi aksaklıktan kulüp sorumludur. Sigorta bedeli, federasyon tarafından belirlenen sınırdan az olamaz.

talimat gereğince, A1 ve A2 liglerinde yer alan sporcuların tescil, lisans ve sözleşme işlemlerinin yapılabilmesi için, sporcunun kulübü tarafından Sosyal Sigortalar Kurumu' na sigorta ettirildiğini gösteren bir belgenin federasyona ibraz edilmesi gerekir. Bu talimata göre kulüp, profesyonel sporcusunu Sosyal Sigortalar Kurumu' na kaydettirmek ve düzenli olarak primlerini ödemekle yükümlüdür. Hatta talimatta, sigorta primleri kulüpleri tarafından düzenli olarak ödenmeyen sporcuların sezon sonunda bedelsiz olarak serbest kalacakları da öngörülmüştür. Hentbol ve Voleybol federasyonları gibi Basketbol Federasyonunun da bunlara benzer hükümler getirmiş olduğunu ifade etmek gerekir.

2) Milli Sporcuların Durumu

3289 sayılı “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” un 23' üncü maddesinde milli takım sporcularının sigortalanmaları düzenlenmiştir. Buna göre milli takımlara seçilen sporcular ile bu takımların teknik kadrolarında yer alanlar, müsabaka öncesi yapılan kamp çalışmalarının başlangıcından, müsabaka sonrası ikametgahına ulaşincaya kadar, milli takım listesinde yer alan diğer görevliler ise müsabakaya gidiş tarihlerinden, ikametgahlarına varış tarihine kadar geçen süre içerisinde her türlü kaza, hastalık ve sakatlanmalara karşı özel sigorta sistemine göre Genel Müdürlükçe sigortalanır.

Kanunda öngörülen bu sigortalama işlemlerinin esas ve usullerini belirlemek amacıyla, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından “Milli Takım Mensuplarının Sigortalanmaları Hakkında Yönetmelik” çıkarılmıştır¹³. Bu yönetmelik, profesyonel futbol faaliyetleri dışındaki sivil ve askeri takımları oluşturan milli sporcular ile bu takımlar için görevlendirilen yönetici, teknik eleman ve diğer bütün elemanları kapsar. Adı geçen bu kişilerin özel sigorta şirketlerine sigortalanmaları zorunludur ve sigorta primleri Genel Müdürlükçe karşılanır. Sigorta bedellerinin ne kadar olacağı, her yıl Genel Müdürlükçe yayınlanan bir talimatla tespit edilir.

Yönetmelik gereğince sigortadan yararlanabilmek için, federasyonların, üniversitelerin, okul sporlarından sorumlu kuruluşların ve Genel Kurmay Spor Dairesinin, her müsabaka ve milli kamptan en az beş gün önce, bunlara katılacak sporcu, yönetici, teknik eleman ve diğer elemanları, gereği için ilgili sigorta şirketine liste halinde bildirmeleri gerekir.

Sigorta tazminatından kimlerin yararlanacağı da adı geçen yönetmelikte düzenlenmiştir. Buna göre, ölüm halinde sigorta ettirilenlerin miras hukuku gereğince mirasçıları, maluliyet ve sakatlık halinde sporcunun kendisi sigorta tazminatından yararlanır.

¹³ Bu yönetmelik, 13.8.1991 tarih ve 20959 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

C) SENDİKA KURMA İLE TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ GREV VE LOKAVT HAKLARI BAKIMINDAN SPORCULARIN DURUMU

Anayasanın 51' inci maddesinde, işçilerin ve işverenlerin, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın, sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahip oldukları hükme bağlanmıştır. 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 1' inci maddesinde, bu kanunun amacının, çalışma ilişkilerinde ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerin korunması ve geliştirilmesi için, işçiler ve işverenler tarafından meydana getirilen sendikalar ile konfederasyonlara ilişkin esasların düzenlenmesi olduğu belirtilmiştir.

Sendikalar Kanunu'nun 2' inci maddesine göre, sendika kurabilmek ve sendikaya üye olabilmek için işçi veya işveren olunması gerekir. Buna göre, bir hizmet akdine dayanarak çalışanlara işçi, işçi sayılan kimseleri çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye ve tüzel kişiliği olmayan kamu kuruluşlarına ise işveren adı verilir. Bu anlamda iş kanunlarına göre çalışanlar yanında, Borçlar Kanunu'nun hizmet akdi hükümlerine göre çalışanlar da Sendikalar Kanunu gereğince işçi sayılmaktadır¹⁴. Sendikalar Kanunu'nun 21' inci maddesinde sayılan sendika üyesi olamayacaklar arasında sporcular sayılmadıkları için, kulüplerinden ücret almak suretiyle spor yapan profesyonel sporcuların sendika kurmalarına veya bir sendikaya üye olmalarına hukuken engel yoktur. İşçi sayılan bir profesyonel sporcu istihdam ettikleri için işveren sayılan spor kulüplerinin de bir sendika kurmaları veya bir sendikaya üye olmaları, bu düzenlemeler çerçevesinde mümkündür.

Ancak Sendikalar Kanunu'nda, işkoluna göre sendikalaşma esasının benimsenmiş olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Bu esas gereğince, ülkede yapılan işler belirli sayıda gruplaştırılmış ve her bir gruba işkolu adı verilmiştir. İşçi ve işveren sendikalarının kurulabilecekleri işkolları Sendikalar Kanunu'nun 60' inci maddesiyle, bir işkoluna giren işlerin neler olacağı ise tüzükle¹⁵ belirlenmiştir. İşçiler veya işverenler bir sendika kurarken veya bir sendikaya üye olurken, bu işkolları dikkate alınmaktadır. Ancak Sendikalar Kanunu'nun 60' inci maddesinde sayılan bu yirmi sekiz işkolu arasında, profesyonel sporculara ve kulüplere ilişkin özel bir grubun bulunmadığı görülmektedir.

Sendikalar Kanunu anlamında işçi olarak kabul edilen profesyonel sporcuların, emeğini ücret karşılığında bir başkasının buyruğuna veren diğer işçilerden bir farkı yoktur. Yine gerek dernek gerek şirket şeklinde olsun, spor kulüpleri de Sendikalar Kanunu gereğince işveren niteliğindedir. İşçi statüsünde

¹⁴ Ayrıca hizmet akdine dayanarak çalışan bir kimsenin T.C. Emekli Sandığı Kanunu'na tabi olması, Sendikalar Kanunu gereğince işçi sayılmasına engel teşkil etmez.

¹⁵ İşkolları Tüzüğü, RG. 6.12.1983, 18243.

olan sporcular ile işveren statüsünde olan kulüpler arasındaki menfaat çatışmalarında adil bir dengeye ulaşabilmek için en etkili usul, kuşkusuz her iki grubun sendikaları arasında gerçekleşecek bir uzlaşma olacaktır. Bu anlamda sporcuların ve spor kulüplerinin, Sendikalar Kanunu ve İş Kolları Tüzüğü'nde yirmi sekizinci işkolu olarak tanınan "genel işler" kapsamında değerlendirilmesi mümkündür¹⁶. Ancak günümüzde sporun ulaştığı nokta ve sporu meslek olarak yerine getirenlerin sayısındaki hızlı artış dikkate alınarak bütünüyle spora özgü bir işkolunun ihdas edilmesi gereği ortadadır. Bu işkolunun kapsamına sadece sporcuların değil, sporla ilgili faaliyetleri bir hizmet akdi gereğince gerçekleştiren sporla ilgili tüm kişilerin de alınmaları gerekir.

Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu bakımından bir değerlendirme yapıldığında ise, sendika kurma hakkına sahip olan sporcular ve spor kulüplerinin toplu iş sözleşmesi ile grev ve lokavt haklarından yararlanmalarını engelleyen bir düzenlemeye rastlanmamaktadır. Anayasa'nın 53'üncü maddesinde, işçiler ve işverenlerin karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına, 54'üncü maddesinde ise toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde işçilerin grev, işverenlerin ise lokavt hakkına sahip oldukları belirtilmektedir. Toplu iş sözleşmesinin yapılması şartları ile grev ve lokavt haklarının kullanılması, Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nda düzenlenmiştir. Bu kanun gereğince, işçilerin ve işverenlerin karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek üzere yapılan toplu iş sözleşmesi, hizmet akdinin yapılması, muhtevası ve sona ermesi ile ilgili hususları düzenlemek üzere işçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren arasında yapılan sözleşmedir. Futbol Federasyonu ve diğer spor federasyonları tarafından çıkarılan talimatlarda, profesyonel sporcuların hukuki durumlarını, özellikle sözleşmelerin yapılması, muhtevası ve sona ermesini düzenleyen hükümler bulunduğunu ve tek tip profesyonellik sözleşmesi uygulaması yapıldığını gözden uzak tutmamak gerekir. Ancak talimatlarla getirilen bu düzenlemeler karşısında, Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun hükümlerinin değerlendirilmesi, ayrı bir çalışmaya konu olabilecek nitelikte olduğundan burada üzerinde durulmayacak, sadece böyle bir problemin var olduğuna değinmekle yetinilecektir. Bundan başka eğer toplu iş sözleşmesi yapılırken işçi ve işveren sendikaları arasında uyuşmazlık çıkacak olursa işçi sendikası, işçilerin iktisadi ve sosyal durumlarıyla çalışma şartlarını korumak veya düzeltmek amacıyla grev kararı alabilir. Buna karşılık, toplu iş sözleşmesinin

¹⁶ İşkolları Tüzüğü'nde yirmi sekizinci işkolu olarak kabul edilen "genel işler" grubuna, Tüzük'te yer almayan işlerde Sendikalar Kanunu'na göre işçi niteliğini taşıyanlarca yapılan işler girmektedir. Kanun koyucu, "genel işler" şeklinde böyle genel bir işkolu öngörerek, yeni ortaya çıkabilecek işkollarının Sendikalar Kanunu'nun kapsamı dışında kalmamasını sağlamıştır.

yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması ve işçi sendikası tarafından grev kararı alınması durumunda, işveren sendikası veya sendika üyesi olmayan işveren, ekonomik ve sosyal durumun ve çalışma şartlarının düzenlenmesi amacıyla lokavt kararı verebilir¹⁷.

¹⁷ Amerika Birleşik Devletleri'nde, en önemli profesyonel spor dalları olan baseball, basketbol, futbol ve hockeyde, sporcu sendikaları ile kulüpler arasında toplu iş sözleşmelerinin yapıldığını, grev ve lokavt uygulamalarına gidildiğini ifade etmek gerekir: Bak.: Champion, s. 39 vd.; Yasser, R.- McCurdy, J.R.- Goplerud, C.P.: Sports Law, Cincinnati 1997, s.443 vd.